

В. Е. Теліпко

ЮРИДИЧНИЙ ПУТІВНИК АВТОМОБІЛІСТА

НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК

Київ
«Центр учбової літератури»
2011

УДК 347
ББК 67.404.213я22
Ю 70

Юридичний путівник автомобіліста. Навч.-практ. посіб. / Теліпко В. Е.,
Ю 70 Панасюк С. А., Абакуменко О. В. та ін.; За заг. ред. Теліпко В. Е. – К.:
Центр учбової літератури, 2011– 520 с.

ISBN 978-611-01-0142-4

У пропонованому навчально-практичному посібнику детально і систематизовано на основі чинного законодавства і практики його застосування розкриваються основні аспекти прав водія транспортного засобу, автовласника й автомобіліста, а також механізми їх реалізації і захисту.

Авторами розглядаються загальні положення, які необхідно знати кожному водієві: права при купівлі авто та його технічному обслуговуванні, реєстраційному оформленні прав власності на нього, проходженні державного технічного огляду і страхуванні цивільної відповідальності; які податки і збори мають сплачувати автовласники і хто здійснює контроль за цим, які існують режими користування авто та як їх потрібно оформлювати тощо. Особливу увагу приділено правам водія при зупинненні транспортного засобу інспектором ДАІ та основні дії при притягненні його до юридичної відповідальності.

На допомогу читачу-водієві наводяться зразки написання скарг та позовних заяв, а також термінологічний словник з основними поняттями і дефініціями в межах розглядуваної проблематики та узагальнення судової практики захисту прав і застосування законів.

УДК 347
ББК 67.404.213я22

ISBN 978-611-01-0142-4

© Теліпко В. Е., 2011
© Колектив авторів, 2011
© ВМГО «Український молодіжний
правничий союз», 20101
© Центр учбової літератури, 2011

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
ЗАМІСТЬ ВСТУПУ	7
Розділ I. ПРИДБАННЯ АВТОМОБІЛЯ: ЩО ТРЕБА ЗНАТИ?	9
1. Купівля нового авто.	9
§ 1.1. Купівля в автосалоні.	11
§ 1.2. Trade-in	13
§ 1.3. Купівля нового авто в кредит	15
§ 1.4. Автолізинг як альтернатива автокредиту.	20
2. Купівля авто, що було у використанні	27
§ 2.1. Купівля на авторинку	27
§ 2.2. Купівля авто у приватної особи	29
§ 2.3. Купівля конфіскованого банком авто	33
§ 2.4. На замітку покупцеві б/в авто	36
Розділ II. РЕЄСТРАЦІЯ АВТО ТА ПІДГОТОВКА НЕОБХІДНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ	40
§ 2.1. Розмитнення авто	40
§ 2.2. Юридичне оформлення транспортного засобу.	59
Розділ III. ТЕХНІЧНИЙ СТАН АВТОМОБІЛЯ	72
§ 3.1. Державний технічний огляд	72
§ 3.2. Страхування авто	91
§ 3.3. Юридичні аспекти технічного обслуговування автомобілів. Права і обов'язки суб'єктів цих відносин	115
Розділ IV. ПОДАТКИ ТА ЗБОРИ З АВТОВЛАСНИКІВ.	136
§ 4.1. Загальні засади сплати обов'язкових платежів до бюджету з власників транспортних засобів.	136
§ 4.2. Податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів.	142
§ 4.3. Збір за паркування автотранспорту	180

§ 4.4. Єдиний збір, що справляється у пунктах пропуску через державний кордон	181
Розділ V. ДОВІРЕНІСТЬ НА КЕРУВАННЯ ТРАНСПОРТНИМ ЗАСОБОМ. ОСОБЛИВОСТІ КОРИСТУВАННЯ ТА РОЗПОРЯДЖЕННЯ АВТОМОБІЛЕМ ЗА ДОВІРЕНІСТЮ	186
Розділ VI. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВОДІЯ	203
§ 6.1. Адміністративна відповідальність за порушення Правил дорожнього руху	203
§ 6.2. Кримінальна відповідальність за порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами	236
Розділ VII. ОСНОВИ ВЗАЄМВІДНОСИН ВОДІЯ З ІНСПЕКТОРОМ ДАІ	252
§ 7.1. Державна автомобільна інспекція: завдання, функції та повноваження	254
§ 7.2. Права та обов'язки працівників Державтоінспекції	265
§ 7.3. Права та обов'язки водія транспортного засобу	276
§ 7.4. Підстави та порядок зупинення транспортного засобу	280
§ 7.5. Оформлення матеріалів про правопорушення на дорозі. Заповнення адміністративного протоколу: основні нюанси та застереження	293
§ 7.6. Правові підстави та порядок огляду автомобіля	307
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА	313
НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА	314
ДОДАТКИ	318
Додатки до Розділу I	318
Зразок письмової заяви власника авто на реєстрацію транспортного засобу на юридичну особу	318
Зразок письмової заяви власника на реєстрацію транспортного засобу на фізичну особу	320
Зразок свідоцтва про реєстрацію технологічного транспортного засобу	321
Зразок заяви на дозвіл виготовлення комплекту індивідуальних номерних знаків	322
Зразок заяви про заміну непридатного до використання номерного знака	323
Зразок заяви про перезакріплення індивідуального номерного знака	324
Зразок акту приймання-передачі транспортного засобу	325
Зразок акту технічної експертизи	327

Додатки до Розділу III	328
Зразок Договору про технічне обслуговування та ремонт транспортного засобу	328
Зразок повідомлення про ДТП	332
Зразок заяви про відшкодування шкоди, завданої ДТП.	334
Зразок поліса обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів	336
Зразок страхового сертифіката «Зелена картка»	337
Зразок Договору про надання послуг щодо технічного обслуговування автомобіля	338
Відомості про суб'єктів господарювання, уповноважених на проведення перевірки технічного стану колісних транспортних засобів під час державного технічного огляду	346
Додатки до Розділу V	473
Зразок Довіреності на право керування транспортним засобом.	473
Зразок Договору купівлі-продажу автомобіля	474
Зразок Договору оренди автомобіля.	476
Зразок Договору про завдаток (між фізичними особами)	480
Зразок Договору автолізингу	481
Додатки до Розділу VI	484
Судова практика з розгляду адміністративних справ про деякі правопорушення на транспорті	484
Додатки до Розділу VII	491
Зразок Постанови в справі про адміністративне правопорушення	491
Зразок Акту огляду та тимчасового затримання транспортного засобу	492
Зразок Скарги на незаконний обшук або огляд транспортного засобу	493
Зразок Заяви прокуророві за фактом незаконного обшуку (огляду) транспортного засобу.	495
Зразок Позовної заяви про відшкодування моральної шкоди внаслідок неправомірних дій працівників ДАІ	497
Термінологічний словник	500
Відомості про авторів.	519

ПЕРЕДМОВА

Кожен, хто має водійське посвідчення, хто хоч раз сідав за кермо авто, хто придбаває автомобіль у власність або користується ним за довіреністю, щоразу стикається на дорозі не лише з іншими автомобілістами, а й з багатообіцяючою перспективою втрати чи пошкодження власного майна, завдання шкоди чужому майну й здоров'ю, з можливістю зазнати стягнення чи покарання за дії або бездіяльність, яких не допускав, а також стати жертвою недобросовісних продавців авто щодо їх якості й технічного обслуговування. Відповіді на те, як уникнути подібних ситуацій та що робити, якщо така ситуація вже має місце, містяться у цьому посібнику.

У пропонованому навчально-практичному посібнику детально і систематизовано на основі чинного законодавства і практики його застосування розкриваються основні аспекти прав водія транспортного засобу, автовласника й автомобіліста, а також механізми їх реалізації і захисту.

Авторами розглядаються загальні положення, які необхідно знати кожному водієві: права при купівлі авто та його технічному обслуговуванні, реєстраційному оформленні прав власності на нього, проходженні державного технічного огляду і страхуванні цивільної відповідальності; які податки і збори мають сплачувати автовласники і хто здійснює контроль за цим, які існують режими користування авто та як їх потрібно оформлювати. Окрему увагу приділено правам водія при зупиненні транспортного засобу інспектором ДАІ та основні дії при притягненні його до юридичної відповідальності.

На допомогу читачу-водієві наводяться зразки написання скарг та позовних заяв, а також термінологічний словник з основними поняттями і дефініціями в межах розглядуваної проблематики та узагальнення судової практики захисту прав і застосування законів.

ЗАМІСТЬ ВСТУПУ

Соціологи підрахували, що восьму частину витрат мешканців великих міст складають витрати на автомобіль, кожну восьму годину свого життя вони проводять або на колесах, або на роботі, що дозволяє їм мати і утримувати цей автомобіль.

Все більшу частину нашого життєвого простору заповнює інфраструктура, розрахована на автомобіліста та його незамінного друга — авто: «ресторани», де годують бензином та маслом, «лікарні», де проводяться огляди, діагностика і лікування, «спальні райони» підземних і наземних паркувань та автостоянок і «кладовища», де знаходяться звалища металобрухту. А решта урбанізованої інфраструктури вже встигла пристосуватися до потреб людини-автовласника: тепер можна перекусити, не відриваючи рук від керма, подивитися кіно на великому екрані, не полишаючи салону автомобіля; можна відправити електронну пошту чи подивитися улюблене телевізійне шоу безпосередньо в авто. Вочевидь, скоро можна буде безпосередньо з авто отримати готівку з банку чи перепочити, доки бортовий комп'ютер на автопілоті сам доправить пасажира у потрібне місце призначення за заздалегідь визначеним маршрутом. Іншими словами, автомобіль вже давно став невід'ємною частиною нашого сучасного життя.

Сьогодні автомобіль — не просто частина іміджу або засіб пересування. Водіння авто вже багато в чому втратило свій первинний «транспортний» сенс. Сьогодні авто — це будинок на колесах, де є телефон, Інтернет та комп'ютер. Це є своєрідне друге тіло людини, при чому більш міцне, енергійне, що не вимагає значного догляду, яке до того ж майже не потребує перепочинку, його можна полагодити у випадку несправності чи замінити у разі потреби. В наш стрімкий і динамічний час автомобілі допомагають швидко і комфортно доставити нас у потрібне місце. Чимало людей вже не уявляють своє життя без машин. Та, власне, і сам спосіб нашого життя з часом дуже вдало підлаштувався під життя у світі авто.

Для ділової людини сьогодні швидкість являє собою актуально дієву цінність, яка проявляється у її відданості ідеалам динамізму та змін, і яка як спосіб інтенсивного використання часу складає інтегральну частину її особистості. І таке інтенсивне ставлення до часу знаходить свій прояв у всіх сферах нашого життя, зокрема, у швидкості й зручності пересування індивіда на автомобілі, у розвитку автотранспорту і високоефективної організації дорожнього руху (швидкісні магістралі, майже повна відсутність світлофорів, пішохідних переходів та дорожніх перехресть тощо), що дозволяє досягати високої швидкості пересування навіть в межах міст, у швидкості пересування товарів від виробника до покупця, у швидкості обслуговування, в динамічному розвитку науки і технологій, зрештою, навіть у швидкості повсякденного харчування. Все це стає можливим багато в чому саме завдяки автомобілям. Останні стали важливим інструментом

задоволення наших життєвих потреб, а відтак, усталеною соціокультурною нормою суспільного життя, частиною системи наших ціннісних орієнтацій та характеристикою нашого способу життя.

І цей спосіб життя остільки сформований і обумовлений розвитком цивілізації автомобіля, оскільки економічний аспект суспільної життєдіяльності сьогодні є визначальним: власний автомобіль наразі найдорожчий предмет широкого вжитку, дорожче лише окреме приватне житло. Тому якщо держава не здатна поставити автомобілебудування в межах країни на належний рівень або забезпечити доступність імпортованих продуктів іноземного автомобілебудування, це майже завжди свідчить про низький життєвий рівень населення, значну соціальну напруженість, а також відносно невисоку купівельну спроможність громадян та рівень споживання. Не менш суттєвим є й те, що володіння власним автомобілем або користування службовим невід'ємно від найсуворішого режиму правового регулювання: дорожній рух, де покарання за намагання вийти з правового поля мають бути швидкі й жорсткі... Якщо ж це не так, правове регулювання у цій сфері буде поверховим і декларативним.

Однак, ні в якій іншій країні, як у Сполучених Штатах, автомобільна цивілізація не стала такою потужною і всеохоплюючою: там вона задає ритм і формує модель суспільного життя, в якому авто виступає фізичним гарантом принципу «рівних можливостей», що є частиною традиційної системи американських цінностей і славнозвісної «американської мрії». Національний афоризм американців «ми віримо в бога та автомобіль», який кожен з нас, європейців, завважить, як мінімум, за блязнірство (тим не менш, релігійні італійці відомі формулою «любов до машини сильніша за пристрасть до жінки», а французи називають свої авто «магнітом для красунь і та ін.) відображає мораль, ментальність і етику американського суспільства, що є оплотом цивілізації автомобіля.

Що ж у нас, натомість? В нашій країні автомобіль ще не став предметом широкого вжитку, що означало б його доступність для кожної працездатної людини та кожної родини, однак вже й не є предметом розкоші, а лише засобом виробництва і предметом споживання водночас. Головна та одвічна проблема вітчизняних автовласників та автолюбителів — дороги, однак, культура на дорогах — не менш важлива проблема. А вона, в свою чергу, напряму залежить від нашої правової культури і рівня та жорсткості правового регулювання відносин, що виникають з приводу керування та користування автомобілем. Цьому й присвячений наш посібник, покликаний допомогти читачу-водієві у вирішенні та недопущенні тих проблемних ситуацій, які можуть виникнути з приводу цього.